

tudatműködésében. Regényírói műhelykérdések kerülnek terítékre a történelmi múlttal, az eszmetörténettel, az irodalomtörténettel vagy a pályatársakkal foglalkozó esszéikben.

Az utóbbi évek regényeiben olyan rendhagyó írás- és szerkesztésmódot alkalmaz (a bekezdések közötti tagoló jelek, vagyis a mondatkezdő nagybetűk és a mondatvégi pontok elhagyásával), amely egyrészt nyomatékosítja a mondatokban, a bekezdésekben, a nagyobb szövegegységekben való fokozott jelenlét érzetét, másrészt színre viszi a jelenlét tudatának érzetét is. Az adott esemény leírása és annak önértelmezése működik tehát együtt a formában.

Nagy-nagy köszönet, Iván, ezért a működésért, és erőt a további működtetéshez!

Bazsányi Sándor

S Á N D O R I V Á N

Cirkusz, mozi, ringlispíl

érkezett a díszlettervező. Kapott már példányt a riportokból
mit szólsz hozzá?, kérdezte az Igazgató
csináltam néhány vázlatot
nyitotta a mappáját
megtartanám az osztott hátteret, az egyik oldalon itt is a tükör, a másikon
festmény, Goya Szaturnusza, a szörny, amint felfalja a gyermekeit
engem akarsz elborzasztani?, kérdezte az Igazgatónk
a közönséget juttassuk el a tűrőképességük határáig. Goya sem volt tekintet-
tel a nézőire
a tükör marad?
láthatják benne a színészek önmagukat... azt, hogy... játék...
ugye éjszaka dolgozol?
ha álomban jelennek meg képek, felriadok, vázlatokat készíték
hallgattunk
kell egy főszereplő, mondta az Igazgató... Ő készíti a riportokat. Eleinte ta-
nácstalan, csak kérdez... kérdezek... kérdezek... Létezőskövető... lassan jut el a
felismerésig, jelenetről jelenetre
létezőskövető... nagyon jó, mondta a tervező. Lesz egy kiállításom. Kaland-
zások sötétben a címe

a kis Galéria utca utolsó terme előtt sokan várahoztak. A plakátokon a kiállítás címe: Kalandozások sötétben. Közreműködik az Ifjú Zenészek Kamaraegyüttese

A regény korábbi részletei a *Jelenkor* 2024. májusi és októberi számában olvashatók.

a terem falán a képek között fotók, díszlettervek. Középen az Übü király díszlete, a Kolostor, körülötte a parányi lények. A zenészek Schubert C-dúr vonósötösének utolsó tételét játszották, mennyei hangok

a galériatulajdonos bemutatta a moderátort. A neves esztéta ismertette a tervező pályáját, kiemelte a sokoldalúságát, festmények, díszletek, fotók, feltette az első kérdését

úgy tudom, te választottad a Schubert-kísérőzenét. Miért?

szeretem az ütközést... az ellenpontokat... a nagy távolságok, a végletek összhangját... menny és pokol

szerepelnek a munkáid között festmények, fotók, díszlettervek, néhol a mítoszvilág, a hivatkozások

összetartoznak

a tükrök is?

azok is... mutatják a világot, a körülményeinket... magunkat... kik vagyunk különböző anyagokkal, technikákkal dolgozol, vászon, farost, üveg, gipsz, tempera, olaj

amit a termék... amit a különböző képterek megkívánnak. A felszín alatti rétegeket keresem. A látható mögöttit... földtani vonulatok, tengermélyi áramlások

jól gondolom, hogy a sötétség megvilágítása a szándékod?

ennek van ethosza

egyik kritikused azt írta rólad, hogy létezőkövetőként egy szellemi ország polgáraihoz tartozol

az az ország pusztulóban

elég szűkszavú vagy

nagy a cincogás, a szavaknál hitelesebb a kép, a zene

éppen min dolgozol?

a Raktár Teátrum következő bemutatójához készíték díszletet, mutatott a falra

a moderátor a közönség felé fordult

úgy látom, önök sem tudnak elszakadni Goya Szaturnuszától. A szörny fel-falja saját gyermekét. Megértem, hogy a művésznek nehéz erre szavakat találni, mégis... miről szól a darab?

a Rendező elképzelése szerint a jövőről

a zenészek újra Schubert zárótételét játszották

portálunk levelet kapott.

Tisztelt Uram! Kedvelem a portáljuk írásait. Különösen azokat, amelyekben a múltból mond történeteket. Ilyenkor nem vagyok biztos benne, hogy valóban a múltban járok, vagy a jelenben. Lehet, hogy ez a szakmám következménye. Nyolcvanéves nyugdíjas vizesmérnök vagyok. Csőrendszerek, kútúrások, régi vezetékek új építkezések közelében, feltárások. Egykori rekvizitumok kerültek közben elélem.

Nagyapám szakmája hasonló volt. Ha nem terhelem, átküldöm másolatban egyik, nevezhetem jegyzőkönyvnek vagy egyszerűen feljegyzésnek, amit Apámra, aztán Apám rám hagyott. Talán felkelti az érdeklődését.

Ha bármilyen kérdése volna, adom az e-mail címemet.

Tisztelettel:

Rudnyánszki Bálint

A 18. század végén épült kastélyt megtépázta az idő, olvastam. Terjesztették, hogy Napóleon előőrsei is toboroztak az akkoriban rendezett parkjában. Ez valószínűtlen, mert a franciák nem jutottak ideig. A szabadságharc idején először a bujdosók húzódtak meg a pincéiben, majd a foglyok börtöne volt. Később is celláknak használták. A málló falakon felismerhető volt sokáig néhány rab bekapart neve.

Az első világháború után árvák menhelyeként próbálták megőrizni, de a munkások félbemaradtak. Az egykori angolkert helyén kivégzések voltak. A múlt század harmincas éveiben cserkészek táboroztak, aztán ellenállók rejtőztek, később börtönnek használták. A deportálások idején zsidókat koncentráltak, innen szállították őket a marhavagonokba.

A háború után újra cellák. A pincejratokban emberi csontokat is találtak.

A következő évtizedekben többször elkezdték a kastély felújítását, de a renoválások mindig abbamaradtak.

Írtam a címre. Találkozót kértem. Jött a válasz a helyről, időpontról

tehát érdeklődnének, fogadott a mérnök.

Bevezetett a szobájába. A falakon feltárások rajzai, fotói, festmények. A polcon szakkönyvek. A kertre nyíló két ablak között komód, legalsó fiókján kis lakat tehát múltkutató, mi érdeklí?

elővettem a diktafonomat

az önre maradt feljegyzésekben nem található, hogy melyik kastélyról szól a leírás

engem is érdekelt, de én sem találtam. Nagypámat nem ismertem. Apám csak annyit mondott, sok hasonló kastély, sokféle romvilág, sok hasonló történet édesapja is mérnök volt?

levéltáros. Hatalmas termék, rengeteg fiók, dossziék, jegyzőkönyvek tömege, zárolt anyagok. Mikor a zárolt anyagokról faggattam, azt mondta, azok a fiókok olyanok, mint a kráterek, aki belepillant, csak a parazsat látja, ami bármikor lángra lobbanhat... az édesapját, gondolom, az ilyen emlékek különösen érdeklik

a portálunkat is

Apám sokat utazott a hatvanas évek közepétől, amikor már lehetett. Járt a külföldi levéltárakat, a múzeumokat. Érettségi előtt álltam. Praktikus pályát válassz, intett, ne az enyémet, inkább a nagyapádét

egyik útjára magával vitt Franciaországba. Minden hatalom, mondta, a Louvre-ban, eltünteteti, ami nem az érdekeit szolgálja, de láthatod, a művészet megőrzi

az ablakhoz lépett

nézte a zuhógó esőt

volt bennem kutatókedv, folytatta, Apám lebeszélte arról, hogy az ő pályáját... inkább a nagyapádét, ismételte... az is feltárás. Így kerültek a jegyzőkönyvek is hozzám

a lelakatolt komódfiókról érdeklődtem. Úgy tett, mintha nem hallotta volna.
Még mindig az ablaknál állt
megismételtem a kérdésemet
leült mellém
Apám levitt a tengerhez. A parton festő dolgozott. Nem zavarta, hogy figyel-
jük. Apám fotókat készített a tengerről, a festőről, a képről is, amin dolgozott
a falra mutatott
ezen a képen dolgozott
a színek... ugye, a színek, szólalt meg a festő, mint aki természetesnek veszi,
hogy a munkájáról érdeklődnek. Olyan nyomatékkal beszélt, mintha nem csak
hozzánk szólna, a víztükör világos kékje egyre sötétedik, a láthatón túli mély-
ben már fekete. Apám fordította nekem, amit a festő mondott. Megkérdezte tőle,
árulja-e képét. A festő szemügyre vett bennünket. Mivel foglalkozik, monsieur?
Apám megmondta. A festő összecsavarta a vásznat, tokba csúsztatta, legyen az
öné, mondta. Apám nagyobb összeget helyezett a festékes tálca mellé. Talán ez a
találkozás is hozzájárult, hogy a Nagypapám szakmáját választottam. Mikor meg-
szereztem a diplomát, Apám nekem ajándékozta a festményt
felálltam. Közelebb léptem a képhez. A színek rétegeit a kéktől a feketéig
olyannak éreztem, mint zuhanást a mélybe
térjünk vissza, mérnök úr, a nagypapa hagyatékához, kértem
ha nem vette volna észre, fiatalember, mindvégig erről beszéltem... a hagyaték-
ról... van itt még valami, ami talán érdekl... az édesapját bizonyosan
kis dobozkat vett elő a komódfiókból. Sorba rakta
nézze, ez itt a Királyi Szent István Rend, a másik a Mária Terézia Rend, mind-
kettő a tizenharmadik század végéről. Ezt az orosz cár adományozta, Magyaror-
szág megrendezéséért rend ezernyolcszáznegyvenkilencből. Ez a Felkelő Nap
és a Cári érdemkereszt az első világháborúból, magyar Károly-csapatkereszt.
Románia Csillaga érdemrend. Kettő már a Horthy-korszakból, Magyar Érdem-
rend a Szent Koronával, meg a Magyar Vitézségi Érem. A következő a német
Vaskereszt bronz fokozata, meg a német SS-jelvény. A későbbi évekből a Magyar
Szabadság Érdemrend ezerkilencszázötvenháromból, meg a Munka Vörös Zász-
ló Érdemrendje ezerkilencszázötvenötéből... Arra lehet következtetni, hogy
Nagypapám több romkastély feltárásával foglalkozott
lefotózhatom?
fotózza... választhat is... kettőt...
a német Vaskeresztet és az első világháborús Cári érdemrendet választottam
megnézhetném a lakattal zárt alsó fiók tartalmát is?
most is úgy tett, mint aki nem hallotta
megismételtem
azok Apám levéltári zárt anyagai
váratlanul elmosolyodott
a krátermélyi paraszak
nem volna mégis lehetséges?
újra az ablakhoz lépett. Hosszan nézte az esőben hajladozó magas fenyőfát.
Visszajött. Megnyitotta a lakatot. Kiemelt a fiókból egy régi újságlapot, féloldalas
fényképpel. Bámultam. Amíg bírtam. Be kellett hunynom a szememet